Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 208 (10.885). Львів, неділя 19. вересня 1926 Pocztowa opłata zaryczałtowana ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Франція відкидає домагання Італії.

Париж, 17. вересня 1926.

Пуанкаре мав довшу розмову з французьким послом у Римі в справі останніх подій в Італії. Пуанкаре заявив, що французький уряд і громадська думка Франції виявили в теперішнім конфлікті більше рівноваги і спокою, ніж противна сторона. Франція не має ніяких завойовницьких тенденцій, але мусить бути приготована на відбиття всяких можливих несподіванок. Тому теж у районах Альп скріплено гарнізони. Французька громадська думка відкидає домагання Італії в справі видалення поза кордони Франції італійських емігрантів.

У Франції є 800.000 Італійців; видалення їх поза кордони Франції зашкодило би Італії, яка є країною сильно еміграційною. Франція не може встрявати в політичні погляди італійської еміграції, як і всіх чужинців, які живуть у французькій республиці.

Після виборів до Ради Ліґи Націй.

Штреземан про вибір Польщі.

Женева, 17. вересня 1926.

Мін. Штреземан дав представникам німецької преси пояснення в справі вибору Польщі до Ради. Годі дивуватися, що Німеччина не зробила нічого, щоби перешкодити Польщі ввійти до Ради. Не слід забувати, що представництво Польщі з 30 міл. населення голосувало за постійним місцем для Німеччини в Раді Ліґи, хоч певно не прийшлося це йому легко. Це витворило положення, в якому хочби задля куртуазії Німеччина мусіла голосувати за Польщею. Зрештою лекше є дійти до порозуміння з ворогом учорашнього дня, ніж з якоюсь категорією внутрішніх ворогів, які підбурюють німецьку громад. думку і шкодять Німеччині у закордонній опінії. Є неполітично жадати від німецької делєґації, щоби представила в Женеві цілу лісту своїх домагань і жадала негайного виконання їх. Також неполітично є домагатися від німецької делєґації, щоби безпосередньо після приступлення до Ліґи Націй ставила виразно питання: Що Німеччина заробить на цьому?

Голоси французької преси.

Париж, 17. вересня 1926.

Французька преса однозгідно стверджує, що новевибрані члени Ради Ліґи Націй є в переважаючій більшости приятелями Франції. Найбільше застережень викликає вибір Сан Сальвадора і Китаю.

З Далекого Сходу.

Берлін, 17. вересня 1926.

Одна з тутешніх пресових агенцій повідомляє з московського джерела, що китайський генерал Фенг обняв знову провід над народньою армією і прилучив до неї перший корпус добровольців з Монголії. Фенг заповів, що з хвилею заняття Пекіну виникне звідти послів англійського, французького і японського.

По дальшим вісткам сьогодня має бути підписана умова між кантонським урядом і проводом народньої армії. Большевицький уряд веде переговори з кантонськими властями над унормуванням обопільних дипльоматичних взаємин таким робом, аби Кантон вислав до Москви власне дипльоматичне представництво.

Варшава, 17. вересня 1926.

З Москви прийшли вістки про те, що китайські війська заняли позиції у британійській місії Ван-Тсієн, при чому взяли в полон трьох місіонарів.

Льондон, 17. вересня 1926.

„Таймс“ повідомляє з Пекіну, що наскільки переговори в справі видачі задержаних англійських кораблів розійшлося, то слід рахуватися з висилкою карної експедиції до Ван-Тсієн.

З польських справ.

Організація міністерства конунікації. — Виїзд Кемерера. — Пілсудський і Литовці.

Варшава 17. вересня 1926.

Міністерство залізниць виробляє остаточно проєкт організаційного статуту мін-ва комунікації, в якому будуть пороблені ті зміни, яких бажала Рада міністрів. До міністерства комунікації будуть приділені залізниці, почта, телеграф, телефони, а також цивільне летництво. Зате торговельна маринарка буде тимчасом іще при мін-ві промислу й торговлі. Закон про міністерство комунікації вийде у формі декрету президента держави.

Дня 17. ц. м. виїхав нарешті з Польщі проф. Кемерер враз зі своєю місією. Членів місії прощали на двірці представники мін-ва скарбу, промислу й торговлі і мін-ва закордонних справ.

„Літауіше Рундшав“ подає, що націоналіст о. Міронас оголосив ревеляції про переговори мужа довіря марш. Пілсудського Когновіцького з литовськими діячами в Ковні. Переговори мають за мету литовсько-польське зближення.

Personalia.

У премієра Бартля був учора мін. Суйковський на авдієнції. Темою розмови були справи, звязані з постулятами національних меншостей. — Мін. Млодзяновський вертає на днях з відпустки. — Б. мін. Гломбінський зрезиґнував з головства в комісії буджетовій і конституційній.

Змова проти большовиків на Україні?

Льондон, 17. вересня 1926.

„Івнінг Стендерд“ приносить вістку, що на Радянській Україні викрили змову монархістів проти теперішнього уряду. Газета подає, що з того приводу арештовано 18 осіб, вмішаних у політичний заговір.

Наради Бріяна зі Штреземаном.

Женева, 17. вересня 1926.

Бріян і Штреземан кинули Женеву в пятницю коло полудня. Оба мають переїхати француцько-швайцарський кордон у самоходах; підуть до місцевости у підніжі гір Юра і там відбудуть нову важну нараду в справах питань, які цікавлять Францію і Німеччину. Тому, що льокарненський договір увійшов у життя, почалась нова стадія для звісних проблемів: окупації Надренії, військової контрольної комісії в Німеччині, вкінці важних економічних питань.

Біляно страйку шахтярів.

Льондон, 17. вересня 1926.

Уестмінстер Бенк, один із найповажніших англійських банків, подає дотеперішні шкоди, спричинені страйком шахтярів. Виносять вони близько 500 міл. фунтів. Статистика виказує зменшення продукції сирівця заліза з 540 тис. тон у квітні на 13 тис. тон у минулому місяці. Продукція сталі зменшилася з 660 тис. тон на 52 тис. На загальне число 148 високих печей, чинних є тепер лише 6. Число безробітних крім страйкуючих шахтярів виносить тепер 1,559.000, а в останнім тижні зросло на 9.700 осіб.

За усунення еспанського короля.

Льондон, 17. вересня 1926.

„Дейли Експрес“ повідомляє, що без уваги на здавлення бунту артилєристів, заворушення в еспанській армії тривають дальше. Тому, що король виявив занадто велику уступчивість супроти Прімо де Рівери, то новий рух змірає до усунення короля Альфонса і заступлення його третім сином.

Король Олександер у Парижі.

Париж, 17. вересня 1926.

Сербський король Олександер приїхав сюди incognito в товаристві своєї жінки. З Женеви подають, що також Нінчі має намір виїхати до Парижа. В політичних кругах запевняють, що неурядові подорожі сербського короля мали завсіди якусь політичну основу, а теперішній намір приїзду до Парижа Нінчіча потверджував би цей здогад.

Зїзд европейських комуністів.

Варшава, 17. вересня 1926.

Виконавчий комітет III. Інтернаціоналу скликує на початок жовтня конференцію представників комуністичних партій европейських держав. Конференція радитиме над положенням, витвореним акцією екстремістичних лівих груп у комуністичних партіях деяких держав.

Magna charta...

Львів, 18. вересня 1926.

Уряд проф. Бартеля збирається „вирішити“ національне питання, збирається розвязати гордійський вузол найбільш поплутаних польською екстермінаційною політикою питань, щоби, як каже ген. Бабянський, здобути собі довіря і прихильність неволених народів. Польща—мовляв—своєю дотеперішньою політикою, репресіями і процесами, знищенням шкільництва, ліквідацією набутих язикових прав, кольонізацією і осадництвом — втратила довіря Українців і Білорусинів. Ревіндикація того довіря, здобуття прихильности — ось почесне завдання уряду проф. Бартеля.

Коли говориться про ревіндикацію довіря, то це робить на пересічного обивателя таке враження, немов би те довіря давніще істнувало, тільки в останніх часах Польща, заводячи лад і порядок на „кресах“, надто різкими прийомами його нарушила. Вистане кілька цукорочків „неповнолітним“ Українцям і Білорусинам, щоби все направити, щоби настала згода, єдність і благоденствіє у „спільній вітчині“. Вже з цього одного видно, що історія, що минувшина старої Польщі, що кріваві дужання між загребущою польською шляхтою і обстоюючим право до життя українським народом, що консеквенції тієї польської політики, себто розвал шляхетської республики є для сучасного польського покоління незрозумілими гієрогліфами. Ясно, що ані про ніяке довіря тут не приходиться говорити, ані про його ревіндикацію. Тут треба ставити справу відважно, у повному її рості і всесильній її далекосяглости.

Тимчасом уряд проф. Бартеля з питомою собі дрібязковістю і осторожністю доходить, як вказують півофіціяльні відзиви, до аптичної щедрости. Нехтуючи навіть односторонні міжнародні зобовязання Польщі, зрештою устійнені окремим законом з 26. вересня 1922, в справі заснування українського університету й самоврядування для Сх. Галичини, уряд проф. Бартеля в передвступній стадії приноровив тактику депреціяції національного відродження українського й білоруського народу, тактику обезцінювання політичного освідомлення українських і білоруських мас, зводячи їх на ступінь якогось передпотопового примітивізму. Мовляв — український нарід це без- і малоземельна маса темних селян без означеної нкціональної, політичної й соціяльної фізіономії, без інтеліґенції, без свого вчора, словом без нічого,

Аж тоді, коли „темна“ селянська маса з нечисленними родинками стероризованої інтеліґенції під впли-

ROK ZAŁ. 1890.

Ювилей 35-ліття істнування найбільшої, найстаршої і найсоліднійшої — — — — — ФІРМИ

Адольфа Боденштайна

Склад музичних інструментів у Львові, вул. Легіонів ч. 37,

яка з того приводу продає через місяць вересень всілякі музичні інструменти, приладдя до них, також грамофони нище фабричних цін та запрошує всіх на оглядини свіжого транспорту товарів без примусу купна.
530 2—3

Спеціяльність! Для учнів поручає знамениті скрипці разом зі смичком в ціні 19 зол. 50 сот.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

СКЛАД ФУТЕР ФІРМИ

С. ФІШ

Львів, Гетьманська 24. Тел. 1860.
ФІЛІЯ в **ТЕРНОПОЛІ**

звідомляє, що надійшов вже свіжий транспорт найновіщих моделів, париських і віденських як також всілякого рода шкірки, які поручаю по дуже знижених цінах і на догідних услівях.
427 3—4

Спортове Тов. „Україна“

запрошує усіх Членів, прихильників спорту і Громадянство на

Поминальне Богослуження по померших і погибших Членах Товариства,

яке відбудеться в неділю, дня 19. вересня 1926 р. о год. 12. в полудне в Преображенській церкві при Краківській вулиці. ВИДІЛ.
552

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Неділя 19.IX. Підгайці.
Понеділок 20.IX. Бережани. 193 34-?
Второк 21.IX. Рогатин.
Середа 22. IX. Рогатин.
Четвер 23.IX. Жидачів
Пятницю 24.IX. Жидачів.

„Український Національний Хор“ під управою Дмитра Котка:
неділя 19.IX. — Устрики. 528 3—?

В неділю дня 19-го ц. м. о год. 9 рано відбудеться благословення перебудованої каплиці на Баторівці. Проситься львівських громадян о чисельну участь в тім торжестві. — За комітет: *о. К. Загайкевич*, парох. *Григорій Куриницький.*
167 1—1

Курс шиття білля та кравецького крою заходом і в забудованнях монастиря СС. Василіянок при вул. Потоцького 95 уряджує Патронат для розвою ремесла при Уряді Самоврядним. Курс тревати буде 9 місяців від 1. жовтня до 30. червня 1927 а наука буде відбуватися що другий день пополудни від 3—6 год. Приймається дівчат, що покінчили 7. кл. народню або 3 кл. гімн. та мають принайменше 15 літ. Вільних ще є 15 місць. Оплата виносить по 15 зл. місячно. По укінченню науки курсантки дістануть дипльоми визволення, які дають їм право отворити собі робітню білля сейчас а по відбуттю дволітньої практики робітню жіночого кравецтва. Зголошення щодня приймає Ігуменет. 549 1—3

Міжклюбові легко-атлетичні змагання. В днях 20 і 21. вересня 1926 р. відбудуться на площі Сокола-Батька міжклюбові легко-атлетичні змагання з такою програмою: 1) Індивідуальні л.-а. змагання. 2) Олімпійські гінці на 1500 м. (100 × 200 × 400 × 800) о мандрівну нагороду „Нового Часу“. 3) Біг на 3000 м. о мандрівну нагороду „Червоної Калини“. 4) Змагання в осьми-змагу о мандрівну нагороду Українських Кооперативних Організацій“. Початок змагань в понеділок дня 20. IX. о год. 3. попол. Вівторок дня 21. IX. рано о год. 9 і попол. о год. 3. Рівночасно на ситківкових токах С.-Б. відбудуться ситківкові змагання о мистецтво Західної України. 556 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НОВОВІДКРИТИЙ Жіночий Фризерський Сальон при вул. Городецкій 51. Стриження, ондульовання, фарбування волосся та манікюри. Ціни приступні. 561 1-2

ДЛЯ 2 СТУДЕНТОК сонішна, неперехідна кімната з повним удержанням. Зголошення слати на адресу: М. Струтинська, Львів, Якуба Стшеме 14. 1. 559 1—2

ПРИЙМУ 2 СТУДЕНТКИ на ціле удержання. Покій сонішний. Піяніно в хаті. Близько клінік. Відомість в Адміністрації „Діло“. 65 1—3

ПОМЕШКАННЯ 1 кімната, передпокій, гардероба, пивниця і т. д. за річним чиншом від 1. жовтня до винайму. Відомість в Адміністрації „Діла“. 554 1—2

ДОБРИЙ, вправний інструктор гімназійний поручається (французьке, італійське, фільольогія, математика). — „Поступ“ Адм. „Діло“. 551 1—1

ХЛОПЦЯ на практику до мануфактури приймемо сейчас. „Регулятор“ Львів-Ринок 43. 553 1—3

ОСОБА інтелігентна, середних літ зі священичої родини, займеться шиттям управою домом і дітьми. Услівя скромні. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Скромна“. 568 1—1

ПОШУКУЮ негайно здібного хлопця на практику в механичнім ремеслі Ю. Ломага, Сенкевича 9. 546 2—2

ЕКСТЕРНІСТА“ концесіоновані курси матуральні Евангелицька Школа, вул. Кохановського приймає додатково вписи на гімназійні курси чотироклясові і шестиклясові також семинарійні (також доповняючі для гімназійних абітурієнтів)! Учать найзнаменитші професори державних заведень. Місячна оплата 30 зол. Зголошення від години 4—7. 548 2-3

АБСОЛЬВЕНТКА держ. учит. сем. пошукує лекції на провінції. — Зголошення до адміністрації „Діла“ під „Учителька“. 535 2—3

ПОМІЧНИК з торговлі мішаних товарів, книгарні і реставрації пошукує заняття від 1. жовтня ц. р. Зголошення з услівями на руки Юрка Мельника сина Антося в Пацикові почта Вигода. 537 2—2

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю — з хінського срібла у Мандля, Коперника 14 проти кіна Копернік.

1 ЗОЛ. 50 СОТ. коштує одна ложка, ніж або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. проти Кіна Копернік.

1 ЗОЛ. 70 СОТ. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. проти Кіна Копернік. 432 7—10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Володимир Бачинський

повернув і веде канцелярію у Львові при вул. Косцюшка 1 а
(біля Народної Гостинниці). 2-2

Б. довголітний управитель водолічничих заведень краєвих і закордонних

Д-р мед. Вацлав Зайдль

приймає в недугах внутрішних, жіночих і переміни матерій від 3—4 попол.
ЛЬВІВ, вул. Кохановського 8
(дім П. К. О., меш. 32.)
Евент. водолічничих забігів уділяє у пацієнтів дома або в водолічничім заведенню бл. др. Сербенського кваліфікований персонал.
560 1-3

РІК ОСНОВАННЯ 1899

М. А. Аугустин

Магазин футер
ЛЬВІВ, Рутовського 7.
приймає всілякі роботи, входячі в обсяг кушнірства, як також поручає: **футра мужеські і жіночі, містові і подорожні, куртки, свитки, шапки, боа і т. п. в великім виборі.** 565 1-10

Управа Товариства вояків Армії У. Н. Р. подає до відома п. т. Членів Товариства, що 26. вересня ц. р. о годині 14-тій в Українській Станиці при м. Каліші в помешканні театру відбудуться

Загальні чергові Збори Товариства

Порядок денний:

1) Вибори Президії Зборів. 2) Справоздання Управи й Ревізійної Комісії за минулий рік. 3) Вибори Управи, Ревізійної Комісії й Гонорового Суду. 4) Інформації про заснування Товариства імени С. В. Петлюри. — Наколи у призначену годину не прибуде 1/3 всіх членів Товариства, то наступні Збори призначаються на 26. вересня о 15. годині й уважатимуться дійсними при всякій кількости звявившихся. — Примітка: П. Т. членів Товариства, що мають заяви до розгляду їх Загальними Зборами, проситься надіслати їх до Управи не пізніше 20. вересня.
564 *Управа Товариства.*

Ой зібралися бурлаки
До одної хати
Там радили, деб на зиму
Вбратися на сплати.

Один каже: люте время,
Зима наступає,
А кравецьке враже плем'я
Лиш готівку знає..

Другий каже: Простіть братя
Що я не оратор
Та скажу вам, що на сплати
Дає „РЕГУЛЯТОР“.
Львів, Ринок 43. 566 1—1

Річні Загальні Збори

Членів Кружка „Рідної Школи“ У. П. Т. ім. Князя Льва у Львові на Личакові

відбудуться в неділю дня 26. вересня ц. р. о годині 5-ій по полудни в домівці Кружка при вул. Крупярській ч. 15. з отсим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з останніх Зборів, 2) Звідомлення із діяльности Старшини і звідомлення касове, 3) Вибір нової Старшини і Контрольної Комісії, 4) Зміна статута, 5) Вибір делегатів на Загальні Збори матірного Тов-а і 6) Внески і запити членів.
550 1-1 СТАРШИНА.

Перльмуттера Ультрамарина

(СИНЬКА)

є безумовно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіолянi
92 5—48

Купно — Продаж — Заміна

„Монюшко“ фортепянів і Пянін
283 10—13
Львів, вул. Зіморовича 10, Тел. 35-54

ВЖЕ надійшли на **осінний сезон і зимовий** новости краєвих і закордонних матеріялів **на КОСТЮМИ, ЖІНОЧІ ПЛАЩІ — МУЖЕСЬКІ ОДЯГИ І РАҐЛЯНИ.**

Величезний вибір. — Ціни низькі.

90 літ істнуючий склад сукна

ЯН ВАЛЛЯХ і СИН

424 а) **ЛЬВІВ, РИНОК 33.** 1—1

Загальні Збори

Кружка Українського Педаґоґічного Товариства в Бродах відбудуться дня 26. вересня 1926 в год. 5-ій попол. в салі Тов-а „Основа“ з таким порядком денним:

1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів,
2) Звіт з діяльности Старшини Кружка за діловий рік 1925/26,
3) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії,
4) Вибір нової Старшини,
5) Зміна Статута,
6) Внески і запити.

В браку відповідного числа членів відбудуться ті самі Загальні Збори з тим самим порядком денним, дня 27. вересня 1926. в год. 5. попол. в тій самій салі.

Старшина Кружка.

Ширіть наш часопис!

Конкурс

на однорічну посаду учителя музики і співу (6 годин тижнево) до науки інвалідів у Львові. Першенство мають студенти, котрі рівночасно вели би освітні курси.
Інформації та зголошення: **УКТОНІ, Львів, Руська 3, I.**
547 2—2

Ч. 5449/26.

Оголошення.

Головний Виділ Тов-а „Просвіта“ у Львові уладжує при допомозі других українських господарських установ 7-місячний господарський курс в господарсько-садівничій школі в Милованю (Товмацького пов.).

Курс триватиме від 4. жовтня 1926 до 30. квітня 1927 р. Одночасно Головний Виділ проголошує вписи на приняття до школи 30 учасників з приміщенням і удержанням під отсими умовами:

1) зголошуватися можуть мущини у віці 16—30 літ, що скінчили найменше народню школу.

2) кожний учасник має мати свою одіж (в тім одіж до практичних вправ господарських, білля, 2 ручники і 2 простирала, подушку і покровець).

3) учасник платить за удержання, опал, світло і науку та прибори демонстраційні по 5 долярів місячно,

Програма курсу (на основі програми затв. Міністр. рільництва з 29 жовтня 1923 ч. 2419—3—IV.

1) Предмети загальної освіти,
2) Основні відомости з науки природи, підготовляючі до фахових предметів,
3) фахові предмети: рільництво, годівля, молочарство, городництво і садівництво, організація господарства, адміністрація і господарське книговодство, ветеринарія, пасічництво
4) питання з господарського законодавства і народнього господарства та кооперація,
5) Практичні господарські справи.

Зголошення на курс належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа в Милованю п. Стриганці (Strzygańce). До зголошення належить долучити посвідку родичів згл. тої установи, яка на курс посилає, що зобовязується платити місячно подану вище квоту.

Про приняття і день приїзду повідомить Управа школи.

Львів, дня 14. вересня 1926 р.

За Головний Виділ Тов-а „Просвіта“ у Львові:

М. Галущинський, голова. 542 а) **С. Маґаляс,** заст. секретаря.

Загальні Збори

Кружка Рідної Школи УПТ. в Коломиї відбудуться дня 26. вересня 1926 в год. 11·30 передполуднем в салі Народного Дому в Коломиї, з таким порядком нарад:

1) Відкриття Загальних Зборів УПТ. головою Старшини Кружка,
2) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів,
3) Звіт Старшини Кружка з діяльности за шкільний рік 1925/26 а то:
а) голови, б) секретара, в) скарбника, г) господаря,
4) Звідомлення Контрольної Комісії і уділення абсолюторії,
5) План праці „РШ.“ в адміністраційному році 1926/27.
6) Зміна статуту УПТ. на Тов-о „Рідна Школа“ в Коломиї,
7) Вибір нової Старшини і Контрольної Комісії
8) Вибір делегатів на Загальні Збори Р. Ш. УПТ. у Львові,
9) Внесення і запити.

За Старшину Кружка „Рідної Школи“ У. П. Т. в Коломиї:

Д-р Іван Турянський, голова. 562 **Іван Трач,** секретар.

Знаменитий календар, що торік так припав до вподоби господарям

„ПРИЯТЕЛЬ ГОСПОДАРЯ“ II. річник

1927 рік.

вийде з друку 1. жовтня — **15 аркушів друку — 120 малюнків**

Кождий господар мусить придбати цей єдиний — — правдивий господарський календар — —

Ціна **3·50** зол., з пересилкою **4** зол. Хто до 20. вересня передплатить календар і надішле гроші, то дістає календар за **3·50** з пересилкою, а за **10** календарів з пересилкою платить **32** зол. 555 1—1

Адреса: „Сільський Світ“, Собіського 32, Львів.

службовиків у Львові є примусове" — з чого дехто міг би зробити хибний висновок, що воно торкається лише львівських службовиків, а не в цілім краю.

Дописи.

Калуш. *(З кооперативного руху).* Дня 22. серпня ц. р. відбулися у нас загальні збори Повіт. Союзу Кооператив під проводом голови Надзірної Ради п. Генриха Коваля, народнього вчителя. Збори ці були показчиком економічного життя в Калушині, тому заслуговують на увагу. На 69 громад істнує в повіті 44 споживних кооператив, злучених у Повітовому Союзі.

Півтораміліоновий річний оборот у третім році істнування Повіт. Союзу вказує на те, як потрібна була така інституція. Після відчитання справоздання, виготовленого делєґатом Ревізійного Союзу з переведеної ревізії і вичерпуючого справоздання управи Повіт. Союза вивязалася поважна й річева дискусія, в якій забирало голос понад двацять бесідників, переважно селян. Тригодинні наради з таким числом бесідників є найкращим доказом, що ідея кооперації приймилася в нашім народі і викликала велике зацікавлення. Підчас дискусії можна було вичути, що селянство є добре обзнакомлене зі справою кооперації і що ця справа лежить йому на серці. Заслугу в цьому треба приписати між ин. директорові Баришові, що, не жалуючи труду, обїзджає всі села в повіті, скликає анкети і своїми популярними викладами ширить ідею кооперації. Характеристична річ, що майже в усіх промовах тягнулась червоною ниткою сторона матеріяльна. Одні нарікали на високі ціни в Повіт. Союзі, инші на лихий товар. Натомісць мало уваги присвячено справі моральній, як зі сторони управи, так і учасників. А всеж таки моральна сторона чи не важніша від матеріяльної, бо кооператива є школою життя. Вона має виховувати молодь, має виховувати нарід. Кооператива має виробити в масах почуття організованости, солідности, точности, самовистарчальности, товариської чемности ітд. І коли сільська кооператива має бути школою, то тим більше Повіт. Союз Кооператив повинен бути взірцем такої школи. На жаль, так воно не є. На річеві, чемні уваги й інтерпеляції учасників відповідали члени управи деколи іронічно, викручувались нефортунно, або збували відповідь мовчанкою. Ось коли деякі представники сільських споживчих кооператив нарікали, що хліб з Пов. Союзу недобрий, то це дало притоку управі Пов. Союзу говорити про делікатне піднебіння, недостачу карности і т. ин. На поважний закид, що Союз у деяких товарах є лише посередником між місцевими купцями й сільськими кооперативами, управа не дала вдоволяючої відповіди. А один з членів управи П. С. вимагає, щоби службовики сільських кооператив приступали до Пов. Союзу, як до „святая святих", зі „страхом і трепетом", коли між тим службовики П. С. можуть накидатись з криком на своїх сільських товаришів. Не вадилоб таким службовикам (як завважав слушно один з учасників) прочитати брошурку „Кооперативний крамар". Від службовиків П. С. К. мусимо вимагати не лиш кооперативного знання й купецького вишколення, але також европейської оглади і купецької чемности, щоби своїм поведенням притягали якнайбільше покупців, а не відпихали.

Учасник.

Джес-бенд.

Воєнний, а ще більше повоєнний час увів усюди зміни та новости. Не залишив він і т. зв. „буденної" музики та її ритмів. Старий, досить ріжнородній ритм живе хіба тільки у споминах, а на його місце прийшов новий, примітивний, всім доступний ритм скорого марша, що так дуже нагадує часто перед війною грані японські марші. До історії належать не тільки Oavone, Mennett, але також полька, ґальопка, ріжні еспанські, мадярські й инші танки вегетують у серцях та ногах „старшої" ґенерації. Вся молодь „признає" тільки один ритм, а то дводільного „step-a". З передвоєнними часами вяже її хіба тільки один вальс і то виїмково та доривочно*).

Війна, що безпосередньо чи посередньо так довго здавлювала забави і розривки, не давала змоги розвиватись також танцеві; зате проломила вона „загороду" десятиліттями береженої форми, дібравшись на добре до самого „bon-ton-у".

В цих нових обставинах розвивається танець, стараючись подвоєним запалом „винагородити" втрачений час. До цеї „верви" танця мусіла припоровитись і музика, що прибрала форму американської варіяції, фортепянової капелі — „джес-бенд" (jazz band).

З початку не бракувало в ньому ні самоходових труб, ні коровячих дзвінків, дитячих пискавок і трубок, ковала й инших подібних „інструментів", що зокрема чи разом уважалися знаменитістю капелі. Помало відпадають наведені „інструменти" і теперішня обсада повного джес-бенду представляється звичайно так: фортепян (два), скрипка (дві), бенджо (banjo) тенорове строєне ОСGН ○ і мандолінове, саксофон-альт (строєний на Es) для мельодії, саксофон тенор (стр. на С і третій стр. на В), бас, бубен (з додатками як: малий бубен, тріянґель, малі чінелі й инші) — ну і додаткові інструменти, як позавна, тромпета, чельо і японський лотосовий флєт (swanee-whistle).

Фортепян проводить, одначе зведений він на „машину". Тони лівої руки роблять враження бубна, права рука варіяціями виповняє „Tonraum", полишаючи мельодію саксофонові або скрипці. Скрипка — якщо не веде мельодії, переходить всі її можливі прикраси. Бенджо виглядає як „балалайка", тільки більше, з довгим держаком. Натягнені струни пять) при торкненні дають твердий, металічний, ясний тон. Гармонійна функція його така сама, що другої скрипки в смичковій оркестрі. Саксофон, інструмент винайдений ще 18 0 р. парижанином Саксом (Sax), виглядає як велика, груба (пропорц. коротка) файка, і звук його подібний до звука клярнета, тільки з додатком французької специяльности,—себто більше носовий. Аж саксофон робить капелю джес-бендом. Своїми носовими, незадоволеними та нарікаючими тонами вивязується знаменито із задачі — так сказатиб — джес-бендівського „блазня". Грач на бубні це штукар, що — маючи перед собою з 15 „інструментиків" (всіх їх обчислено на одну соту секунди) „обслуговує" їх, вибиваючи прецизійно такт. Позавна, тромпета, чельо це більше „статисти". Бас майже не змінений. Згадати ще тільки лотосовий флєт, що виглядає як подовгаста деревляна файочка, його скаля залежна від рухомого денцякілочка. Голосом і висотою тонів нагадує звичайний флєт. Найкращі джес-бенди мають ще Flex-a-tone (вібруючи ударяють дві кулі об металеву пластинку), якого звук нагадує звук приглушеного дзвінка та „Singging saw" (співаючу пилу), що — ударена молотком і відповідно гнена — співає наче „позагробовим" голосом бажану мельодію.

Все те разом зливається в дивну гармонію, яка опанувала тепер увесь танцюючий світ.

Відень, 12. вересня 1926

Т. Витвицький.

*) Також „Ländler", який живе на тих самих правах, що у нас коломийка, у Мадярів чардаш і т. и.

Всячина.

З країни жіночої еманципації. Данія є країною, де жінка виборола собі найбільше прав у громадськім житті. Останнім етапом боротьби за ці права була свіжа кампанія проти титулу „панна", яким відмежували в суспільности одних жінок проти других, що є „панями". Кільканадцять місяців тому помістила одна впливова жіноча газета палку статтю проти цього ображуючого титулу. Жінки зрівнані в Данії з мущинами на всіх полях: від кількох літ носять навіть таку саму фризуру і подібну одіж; якже-ж довго терпітимуть вони, щоби мущини ділили їх на дві касти, замужні і незамужні? Такий поділ є протисоціяльним і назадницьким. Протисоціяльним тому, що жінок, які мають чещюбі діти, титулують на глум „паннами", а назадницьким тому, що в Данії належить до доброго тону не лише бути замужною жінкою, але навіть кілька разів розведеною. Стаття мала великий успіх. Найбільше захопленими були молоді дівчата і старі панни. У середніх школах учениці масово почали заявляти, що домагаються від своїх учителів титулу: „пані Ганзен або Єнсен". Жіноча преса роїлась від статей звернених проти осоружної назви „панна" і здавалось, що панням ось-осьзачнуть грозити репресіями. Один з жіночих союзів звернувся до міністра справедливости, відомого зі своїх фемінїстичних симпатій, щоби він доручив уживати в усіх урядових письмах титулу „пані", звернених до незамужних жінок без ріжниці віку. Так і сталось. Слово „панна" щезло з друку та мови. Остання перепона зрівнання жінок з мущинами знищена. Єдиними невдоволеними є хіба самі дівчки, що боролись за всі нині здійснені права, бо... не мають уже нині за що боротись. Злобні кажуть, що лишається їм ще домагання титулу: „пан". Рівнаючи данські відносини з нашими, бачимо, що саме це останнє „право" жінок не стане ніколи предметом завзятої боротьби; сам дух нашої мови не дозваляє звертатись до дівчат або старших незамужних дівчат з титулом „панно.... ська", а „прошу пані". Зате багато инших прав можуть заздрити наші жінки данським.

Зі спорту.

Кубкові змагання. — Виступ легко-атлєтів I. Краєві ситківкові змагання.

Велике зацікавлення будять змагання в копаному мячі, т. зн. кубкові. Перший раз стають українські дружини до боротьби за кубок. У Львові розіграють фінальові змагання між собою „Україна" (Львів), з одного боку, а з другого „Скала" (Стрий) або „Беркут" (Перемишль). Обі дружини доложать усіх старань і амбіції, щоб здобути кубок для своєї дружини. Гра буде дуже цікава хочби з того огляду, що всі дружини грають менш-більш однаково.

Можна сподіватися, що легко-атлєтичні змагання найдуть не менше зацікавлення. Несдин з дотеперішніх рекордів піде в кут. Правдоподібно підуть мети і скоки Гарною точкою програми буде пятизмаг. Серед сподіваних змагунів заслугуватимуть на увагу п-ве Козак, Дахнівський, Климко, Дубина. Богато буде змагунів, що ставатимуть перший раз.

Одначе чи не найцікавіше буде глянути на ситківкові змагання. І варто буде побачити мистців української ракети, найбільш популярного у нас спорту від нинішньої хвилину. Деякі з них будуть ставати в днях 28. ц. м. і до польських ситківкових змагань. До українських змагань ставатимуть мистець Сасик, а дальше Кульчицький, Дрогомирецький, Франки, Слоневський, Процишин, Рожанківський юніор і богато инших.

Публика повинна заповнити масово український майдан в обох днях змагань.

Н. П.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

КАЛЕНДАР ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА" на звичайний рік 1927. Річник 49. Видання Т-ва „Просвіта" у Львові, ч. 704. Зміст: Календарська частина. Таблиця до обчислювання відсотків. Календар вагітности домашніх звірят. Плодова табличка домашніх звірят. М. Кордуба: Територія і населення Радянської України. Іван Калинович: Як працювати по читальнях „Просвіти"? І. Програма просвітньої праці. ІІ. Діяльність секцій. ІІІ. Календар освітньої праці на 1926 рік. Ів. Раковський: Найновіші здобутки наук природи. Астрономія. Хемія. Наука про землю. Відкриття північного бігуна. Вік нашої землі. Наука про ростини. Наука про звірята. Наука про людину. Продовження життя і відмолодження. Людські раси Европи. Микола Чайковський: Декілька розділів із суспільної фізики. І. Вступ. ІІ. У погоні за джерелами енергії. ІІІ. Машина та видатність праці. VI. Комунікація. V. Без дроту — на віддаль. Всячина. За працю для народу: Нові почесні члени Т-ва „Просвіта". Д-р Маріян Стахурський: Що знаємо сьогодня про скаженину? Д-р К. Трильовський: Дещо про селянські хати. Д-р Ст. Баран: Важніші постанови про військову службу. Д-р Степан Баран: Услівне завішення судової кари. Жалібна карта. Провідник по Львові та краю. Оголошення.

Й. Вінковський і Й. Таборський: ГРЕЦЬКІ ВПРАВИ ДЛЯ IV. і V. КЛЯСИ. На основі шестого польського видання скорочені. Приспособив д-р Остап Макарушка. Накладом Українського Педагогічного Товариства. З друкарні Науковового Товариства ім. Шевченка. У Львові 1926, стор. 172, 8°.

Ярослав Цурковський: СМООСКИПИ. Видавництво „Новий Кобзар" З „Новочасної Друкарні". Львів 1926, стор. 50, 8°.

Клим Поліщук: ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ „БАТЬКО". Роман у двох частинах. Накладом Видавництва „Ока". Коломия 1925, стор. 164 + 163, 16°.

Бернгард Келлерман: ПРАВЕДНІ ДУШІ. Переклав з німецької мови Володимир Супранівський. Накладом Видавництва „Ока". Коломия 1926, стор. 52, мал. 8°.

VADEMECUM УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА. Зредаговано колеґіяльно. Практична Бібліотека. З друкарні Ставропигійського Інституту. Львів 1926, стор. 64, 16°.

КУКУРУЗЯНА КУХНЯ. На підставі чеських приписів уложила Н. В. Видавництво Івана Вислоцького. Ужгород 1925, стор. 22, 8°.

ЖУРНАЛИ:

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК. Річник XXV. Том XCI. Книжка девята за вересень. Зміст: Евг. Маланюк: 1) У майбутнє. 2) Тобі. Дажбожич: У полі. Борис Гомзин: Еклезіяст. М. Мандрика: Тебе нема. С. Васильченко Соловії. Ордівські малюнки. Д-р К. Трильовський: Іван Франко — як поет-громадянин. М. Зеров: Поезія Олеся і проба нового її трактування. Б. Кудрик: Карло Марія Вебер (З приводу 100 роковин смерти). Д. Донцов: Конець Великого Інквізитора. Бібліографія. Нові книжки.

БОГОСЛОВІЯ. Науковий тримісячник. Видає Богословське Наукове Товариство. Том IV. Книжка 3. Львів 1926, стор. 257 до 340, вел. 8°. Зміст: Cirilo Korolevsky: Les fonds Borghèse et Barberini au Vatican. — В. Пещанський: Дещо про українські і великоруські ікони (Продовж.). — О. д-р Василик: Про літургію св. Івана Золотоустого. — Огляди й оцінки. — Вибрані питання. — Всячина-хроніка. — Богословське Наук. Товариство. — Книжки і часописи.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО. Орган „Взаїмної Помочи Українського Учительства". Рік XIV. Виходить раз на місяць. Ч. 8—9. Зміст: Від слів до чину. Загальний збір Т-ва „Взаїмна Поміч" дня 3. липня ц. р. З діяльности Головної Управи. Записки із загального збору Краєвої Учительської Спілки. Заяви й оголошення.

НАША БЕСІДА. Рік III. Ч. 17-18. Зміст: В. Островський. „Політики". Повість про діячів вищої, нижчої і найнижчої політики. — Міля Дорошка. „Я слухаю музики". Настрої. — Василь Некрашевич. На Похорії. — Б. Вронський. Природні багацтва Волині. — В. Анський. Дубровник—Раґуза — В. Павлович. До обєднання польської нац. церкви з православієм. — Ол. Ковалевський. Українська кооперація на Волині, Холмщині, Поліссю й Підляшу. — Лавеба-Лановецький. Літо в Галичині. — Неморський. Молоді артистичні сили. — Мирний. Каспрович як лірик. — Loup. Боротьба з релігією в Мексиці. — Пилип Павлюк. Волинська Швайцарія. — Довкола церкви. —Невгамований. На „Пречисту" до Холма. — Відгуки. — Університет для чужинців. — Література, наука, мистецтво. — Літопис „Нашої Бесіди". — Всячина.— Загадки. — Сміх і жарти. — Від Видавництва.

ЖІНОЧА ДОЛЯ. Рік II. Ч. 9. Зміст: Перші роковини. — Що пишуть до нас і про нас? — Жіночий рух. — Вол. Островський: „Бабин копець". Легенда з життя Холмщини з XIII. ст. — Відділ американсько-канадійський. д-р В. Сімендвич: V. Чому ми бідні? — Лист з Канади. — Кооперативне віче в Зборові. — М. Д. Геть з альхоголем! — Красуха. — Часть господарська. — Веселий куток. — Всячина. — Оголошення.

ВІСТИ З ЛУГУ. Письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті й науці. Рік І. ч. 2. Зміст: Дашк.: Працюймо в Лугах постійно, а не соломяним огнем. — Всеволод Петрів: Бесіди про методику тілесних вправ для пожарників. І. Передача (Трансмісія). — Стріча Карла XII. з Запоріжцями. — Дашк.: Як гасити огонь оборогів, стоділ і спирт? — Плян праці в Лугах у вересні й жовтні. — Перший власний „Луговий Дім". — Гей, хто в „Лузі", озовися.. (звідомлення). — Праця в Лугах. — Сокільський здвиг у Празі. — Організаційний фонд. — Веселий кутик.

СІЛЬСЬКИЙ СВІТ. Рік IV. ч. 6. за червень.

ГОСПОДАРСЬКО - КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орган Ревізійного Союзу українських кооператив. Рік V. ч. 37 і 38.

Revue Internationale des institutions économiques et sociales. Рік IV. ч. 2. За квітень—червень. Рим 1926.

своєї політичної діяльности теперішні сель-союзники обстоювали співпрацю з польською „демократією“.

Піддержуючи звязки з УСДП., в якій розпочалося вже „броження умов“, вони заразилися ним. Після доби льояльности до польського уряду і хитань щодо обличча свого „соціялізму“, теперішні сель-союзники перекинулися до УСДП., видавши передтим відповідну відозву. Таким чином стали вони складовою частиною соціялістичної робітничої партії. Та в тому часі УСДП., семимилевими кроками переходила через глибокі потрясення, поки в своїй більшости не перейшла на комуністичну плятформу. Не могло це не найти відповідного відгомону і в „соціялістичній фракції“, звязаній з ферментуючою УСДП. Лівіша частина „соц. фракції“ виступила з Українського Сойм. Клюбу й оснувала окремий посольський клюб УСДП., щоби в короткому часі обєднатися з двома польськими комуністами в окремій комуністичній посольській фракції. Правіша частина „соц. фракції“, яка фактично вже перестала істнувати, під проводом пос. П. Васильчука не мала відваги піти за своїми товаришами. Що більше! Пос. Павло Васильчук з особлившим натиском підкреслював конечність національної єдности українського парляментарного представництва, невідкличну потребу вдержання одноцілого Українського Сойм. Клюбу.

Як згадано, теперішні сель-союзники ані не пішли слідами своїх товаришів зі „соц. фракції“, ані не рвалися тоді проломлювати „сокальського кордону“ і не вступили до жадної з істнуючих галицьких партій. Спершу заняли вони вижидаюче становище, а по кількох місяцях, приєднавши кількох безпартійних послів (з яких деякі брали участь в р. 1923. у відомім зїзді трудової партії), заснували самостійну, політичну партію під назвою Українське Соц. Обєднання „Селянський Союз“. Як бачимо, тим чином підкреслили вони різко свій холмсько-волинський сепаратизм, не бажаючи переступати меж „сокальського кордону“.

„Сел. Союз“, як про це свідчить вже сама назва, зродився як партія чисто селянська. Таким чином недавні члени інтернаціональної робітничої партії, створили національну народницько-соціялістичну селянську партію. Вони без обиняків зазначували свій націоналізм, обороняючи на сторінках свого партійного органу і в соймі всі ділянки національного життя включно з церквою. Як українська народницька партія своїм національним обличчам стояли вони найближче українських національних демократів (теперішнього УНДО), а своєю „соціялістичністю“ найбільше тяготіли до радикалів. УНДО відкидало їх своєю „буржуазійністю“, лякало великою кількістю професійної інтелігенції, хоч склад „Сел. Союза“ є ідентичний під соціяльним оглядом зі складом Українського Нац. Дем. Обєднання, тільки — очевидно — в мініятурі, бо взагалі Волинь і Холмщина, терен діяльности „Сел. Союза“ є тільки мініятурою Галичини, головного терену діяльности УНДО. Можна сказати, що УНДО ошесмілювало сель-союзників. Тому вони в дальшому ході своєї еволюції розпочали переговори з радикалами, щоби обєднатися в одну партію. Як не дивитися на це обєднання, то без сумніву був би це крок вперед, вже хочби тому, щоби тим чином привести до ліквідації дрібних політичних партій, вічно внутрішньо опозиційних, і створити більші й відповідальніші угрупування, здатні не тільки до опозиції, але й розбудови всіх ділянок громадського життя. Ця остання замітка особливо звернена на адресу „Селянського Союза“, який поза ілюзоричними партійними комітетами, секретаріятами і реєстрами членів не заснував ані одної приватної української школи, ані одної кооперативи, ані одної кредитової інституції, ані одного культурного товариства.

Від першої хвилі повстання „Селянського Союза“, від 1924 р. велися переговори з радикалами, сель-союзницькі посли виступали гістьми на всіх радикальних зїздах і нарадах, вже от-от мали бути підписані „pacta conventa“ і все скінчилося повним розривом. В своїому маніфесті пос. Маківка оправдує зірвання трилітніх переговорів тим, що соціялісти-радикали не мають програми, відповідної для селян та робітників, що вони хотять „брязнути зброєю проти східніх братів“ та що в них завелася отаманія. Очевидно, кінь сміявся би з таких мотивів.

Фактом є, що тоді, коли радикали при допомозі відомої резолюції про недопустимість співпраці з „буржуазними“ елементами, виключили якенебудь співділання з українським національно-демократичним табором, „Сел. Союз“ не міг погодитися з такою аксіомою радикальної політики. Як подає „Громадський Голос“ в статті „На суд працюючих“: „вимога сель-союзників з УНДО-м була головною перешкодою порозуміння ще недавно, бо в листопаді 1925 р.“

„Сел. Союз“, українська політична організація, не лише українська, але й демократична та національна, після довгих переговорів з радикалами, „прощається“ з ними в статті пос. Маківки і проголошує обєднання з анаціональною, тільки територіяльно українською „Народньою Волею“*) з головною метою виступити хрестоносним походом проти Українського Національно-Демократичного Обєднання, — як головної запори визволення „трудящих“.

*) В II-гій статті під цею самою назвою (ч. 206 „Діла“) слід в 2-гій шпальті, 30-тий рядок з долини заступити слово „соціялізму“ терміном „націоналізму“. Те речення повинно звучати: Не цураючись націоналізму, завзято обороняючи „русску“ меншість в межах Польщі і т. д. — Ред.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне число нашого часопису сконфісковано за три місця вступної статті „Без вітрил“. Є це 86. конфіската цього року.

— **Прощальний концерт нашого співака.** У неділю дня 19-го п. м. попрощається з львівською громадою на концерті у салі „Музичного Інституту ім. Лисенка“ добре їй відомий оперовий співак п. Чічка-Андрієнко, який виїзджає до Італії, до Медіоляну. Останні чотири роки співав він в опері міського театру під псевдонімом Квятковський. Польська критика ставилась увесь час дуже прихильно до Чічки Андрієнка, підкреслюючи його дуже шляхотну красу голосу з металічним блеском, ширину голосової скалі, знамениту дикцію і мягкість. Деякі критики ворожили йому навіть велику карієру тенора, а всі згідно признавали, що львівська опера в його особі придбала цінну співацьку силу, якої відсутність від довшого часу захитувала оперовим репертуаром. Сподіємось, що наша публика висловить свою збірною присутністю на концерті свої симпатії до майже єдиного в нас лірично-геройського тенора і підбадьорить його до нових успіхів на чужині. Разом з п. Чічкою-Андрієнком виступить відомий, улюблений у Львові, бас п. Маслюк-Мартіні.

— **Смерть маляря.** Помер Тадей Рибковський, нестор львівських польських малярів, що один з перших звернув увагу на красу українського народнього побуту, яку відтворював у сотках своїх рисунків і акварель. Покійний нерідко працював для українських ілюстрованих видавництв, між иншим для видаваного перед війною „Дзвінка“. З покійним зійшла в могилу симпатична постать артиста, для якого в межах його вчительської діяльности не находилось місця для національної нетерпимости, чого доказом його відношення до учеників-Українців у промисловій школі.

— **Бандитизм** і злодійства розвиваються у Львові та околиці, мов природні явища. Ніякого враження не роблять щоденні новинки, що десь на Садівницькій злодії розбили крамницю з харчами та тютюном, а на Галицьких Пасіках покрали одіж з хати. Аматори прогульок можуть дивуватись, що навіть у лісі в Зимній Воді, де стільки мішухів шукає свіжого повітря, озброєні бандити в білий день напали на селян, що їхали до Оброшина і ограбили їх... з хліба, масла і трьох папіросів. Саме перед трибуналом присяжних суддів ведеться розправа проти чотирох молодців від 18 до 27 літ, які в околиці Янова грабили довший час проїзжих.

— **Дорога фільма.** Захотілось французьким кінематографічним підприємцям історичної фільми з польського життя і вибрали собі околицю Ломжи до знимок. Кінематографічні оператори здіймали шаржу уланів. Вояки так запалились у своїй ролі, що повірили буцім-то йдуть до дійсної воєнної атаки і наїхали на артистів і режісерів, сильно їх поранивши.

— **Міжнародній музичний конкурс** на твори комнатної музики з 3—6 інструментів розписало „The Music I Fund Society, 407 S mson Str et, Philadelphia, P , U. S. A. Визначені премії: 5.000, 3.000 і 2.000 долярів. Час до надсилання творів минає 1. I. 1928 р. Ближчі відомости в „Neue Musik Zeitung“ з 1926 р. зошит 23. — Може хто з українських композиторів попробує шастя?!

— **Російські літературно-мистецькі новини.** Петроградська публична бібліотека придбала від приватних осіб 200 рукописів А. Чехова. Між ними находяться два томи оповідань ще зовсім недрукованих. — Ілля Репін, недавно померший сеніор російських малярів, є предметом дуже живої дискусії в мистецьких колах: чи він заслуговує на назву „національного мистця“, без огляду на те, що не хотів до кінця життя вернутись з Фінляндії на батьківщину. „Союз мистців революційної Росії“ заявляє офіціяльно: „так“, одначе комісаріят освіти не приймає цієї заяви до відома. Петроградська „Красная Газета“ розписала на цю тему анкету, яка приносить здебільша потверджуючі відповіді. — Державна академія мистецтв у Москві вислала фолькльористичну експедицію до Карелії, де свого часу найдено велику скількість матеріялів до російського народнього епосу. До цього часу вчені записали там нових 111 билин і 2 драми; проводить експедицією проф. Соколов і Любський. Один з її членів Х. В. Жеребцов потонув у ріці. — Вдова по Леніні, Н. Крупська видала в державнім видавництві свої спомини.

— **„Заслужений працьовник науки“** — такий є новий титул утворений радянським урядом, призначений як відзначення для вчених, разом з 1800 рубл. річної плати. Першим, який одержав його є проф. Милославський за свою 50-літню наукову діяльність.

— **Світова хроніка.** Помер у Мюнхені славний німецький оперовий співак д-р Альфред Барі, в 45 році, творець „Льогенгріна“ і „Зігфріда“ в Байрайтських святах. — Італійський летун Нобіле приготовляє за рік лет з Риму до Буенос-Айресу на новім літаку, обєму 30.000 кв. м. — Від 28-го ц. м. до 2-го жовтня збереться в Римі міжнародній конгрес для морального виховання. Предметом нарад буде: чи істнує можливість загального етичного законодавства як підстави до виховання.

— **Добре бути спортовцем — але не у нас.** „Гакоаг“, жидівський спортовий клюб у Відні, відбув недавно поїздку до Америки, де змагався в копаному мячеві з ріжними столичними клюбами. Вислідом тих змагань була, правда, повна каса управи клюбу, але й утрата більшости грачів з першої дружини, яких за великі гроші заанґажовано до американських спортових клюбів. Дружина „Гакоаг“ вернула до Відня зовсім здекомплєтована. Одначе на тому не кінець. На днях виїхало до Америки двох нових її кращих грачів, так, що в жидівських спортових колах побоюються, що „Гакоаг“ наслідком відпливу найкращих сил не вдержиться довше в першій клясі віденських спортових клюбів. Це булоб однозначе з повним матеріяльним і моральним занепадом клюбу, тому його управа задумує перенести „Гакоаг“ з професіональної ліги до аматорської, щоб хоч таким робом рятувати свій клюб перед упадком. „Гакоаг“ має в своїх рядах 4.000 членів і є одним з найбільших і найбагатших клюбів у Відні. Які королівські платні дістають члени дружини „Гакоаг“ в копаному мячеві, видно хоч би з того, що одному його грачеві, що на днях виїхав до Америки, належалося по контракту ні більше ні менше тільки 2.150 долярів за гру до кінця року. Одначе в Америці заплатить йому впятеро більше і він виїхав негайно туди, зрікаючись цілої належної йому суми.

— **Личаківський комедіянт.** Звертаємо увагу на ошуканця, який представляючи себе за стрільця УГА, находить українські доми у Львові (головно на Личакові) деклямуючи про свої трагедії, при помочі драматичних рухів (паде на землю, клякає й плаче) виманює гроші на похорони своєї мами й одяг для себе. З огляду на те, що в цей спосіб обдурив він уже неодного, перестерігаємо милосерні серця перед його красномовністю та акторським талантом.

— **Справлення ошибки.** В 205 числі „Діла“ з дня 16. ц. м. закралася ошибка, яку може дехто зле зрозуміти. В рубриці „Відозви і комунікати“ в справі премій в Пенсійнім Інституті поміщено, що „пенсійне обезпечення приватних

збирали біля себе людей, щоби вщіплювали у своїх науках в душу селян любов до культури старих данських предків, щоб ширили історично-релігійне виховання, (подібно, як Жиди в своїх божницях), а дальше почуття краси (як старинні Греки) і любов до славної данської минувшини та старовини. Вимагав, щоб учителі ширили такі відомости, які зворушувалиб душу і вливалиб у селянські маси веселість, вдоволення, бодрість духа.

Не богато найшов він в перших початках учеників і прихильників для своїх наук між данською інтелігенцією. Інтелігенція не відчувала того й не розуміла ще тоді національної сили в цій освіті селянських мас. Було немало й таких, що висмівали його, а його труди уважали дитинячою забавою, неможливістю, а деякі навіть небезпечним експериментом.

Та всетаки найшов декілька осіб, що стали піонірами нового руху. Колд закладає перший народній університет на острові Фіонії 1851 року. Колд, син шевця, сам не дуже освічений, за те бувалий у світі. Був у Смирні, Єрусалимі, в Римі, а з Триєсту вертає піхотою аж до Данії і тягне за собою на візку майно, яке зібрав на чужині — книжки. На своїй рідній земні находить книжку Грундтвіґа, яка наводить його на спосіб праці між народом. Береться отже до роботи так, як Грундтвіґ учив, береться так, як можна працювати без гроша і якоїнебудь допомоги. Ходить бувало літом по полях Фіонії, а зимою по хатах і вчить. Вчить любити батьківщину, данську красоту, старовину. Небавком доводить до того, що не він за людьми, за учениками, а вони за ним ходять, бо дар його вимови одушевляє усіх так, що полищений всіми темний нарід зачинає поволі вірити свому вчителеві, зачинає горнутися до нього. Це був перший практичний крок з наук Грундтвіґа, початок першої вищої селянської школи людового університету.

Майже одночасно закладає також другий ученик Грундтвіґа, вже учений, проф. Флор, подібну селянську школу в Шлєзвіку. Закладає на те, щоби рятувати тамошніх данських селян перед знімченням, бо інтелігенція в Шлєзвіку, переважно німецька, робила з селянами, що хотіла.

Одначе дальша робота в тому напрямі йде тяжко, бо — як сказано — мало хто розумів Грундтвіґа, і його нечисленних прихильників, мало хто вірив у можливість двигнення затурканого данського селянина на ступінь вищої культури. І треба було аж того страшного удару для Данців, яким була програна в 1861 році, щоб ідею Грундтвіґа переняла маса данської інтелігенції, викиненої зі Шлєзвіку з посад, головнож військові старшини, що нараз найшлися без хліба в руках. І знов стає між ними Грундтвіґ і голосить свої науки як до інтелігенції світської, так і до духовенства. Аж тепер загал інтелігенції признає йому правду і береться до роботи.

Зі Шлєзвіку втікає тоді до Данії між иншими переслідуваний Німцями молодий богослов Шредер повний охоти до праці й любови до народу. Він закладає зараз при самій німецькій границі в маленькій оселі Асков свою високу селянську школу (1865). Він будить селян, подібно як Колд. Прибиті селяне шукають потіхи й розради у нього і находять її в його школі, горнуться довкруги свого учителя. В цій школі являються найліпші учителі, їх уже удержують ученики своїми оплатами. В школі вчать історії і географії свого народу і цілого світу, рідної мови і літератури, історії церкви, природознавства, співу, ґімнастики, рисунків, англійської мови, тощо. Ученики відбувають подорожі по цілій Данії, уладжують віча, збори.

За Шредером ідуть инші і закладають по селах нові подібні школи. Ходять з початку також так від села до села, одинцем, або в гуртах (рід мандрівних шкіл), збирають людей, переконують, доказують потребу науки, доки не вдасться оснувати школу. Не один з тих учителів народу впав, не лишивши по собі й імени, та немало з них стали голосними апостолами науки серед широких селянських мас. І небавком народ так полюбив свої високі школи, що дальше сам їх уже закладав, сам старався придбати собі вчителів, сам будував величаві шкільні будинки, аби лиш послухати наук.

Нині є вже около 70 людових данських університетів. Зі шкіл тих виходять що-року нові люде, а осередком усіх тих шкіл є згаданий Асков, правдива твердиня данської культури. Сьогодня основна робота вже покінчена, та праця все ще поступає, удосконалюється.

Сам Грундтвіґ дочекався ще того, що його приятелі зложили йому в 70-ліття уродин у дарі гроші, за які він заснував свій народній університет у столиці Данії, в Копенгаґі. Одначе в столиці школа не йшла добре, тому її перенесено до села Лінбі. Загалом усі ці високі школи позакладано лиш по селах, а не по містах, бо в містах вони не мали поводження.

Нема в цій статті місця, щоб описати ближче ці школи. Скажу лиш дещо. Колись ученики (чи учениці) харчувалися звичайно у своїх учителів, разом при однім столі, а в початках їли навіть з одної миски. Нині вже в цілій Данії ніхто з одної миски не їсть, тим менше в школах. В школах учаться зимою повних шість місяців дорослі мущини, звичайно у віці 18—30 року, а літом дівчата та жінки. Звичайно буває так, що хто скінчив одну з цих високих шкіл, іде ще до Аскова. Тут є також курси для тих, що хотять бути учителями у тих високих селянських школах. Кожний ученик вертає з високої школи назад на своє господарство, а ніколи не шукає иншого хліба, бо чується самостійним і паном на свойому господарстві.

Не одного здивує може, чому там не вчать нічого практичного, прим. ремесла, купецтва і т. и. і чому прикладають таку вагу до релігії, яку ставлять з просвітою в одному раді. На це ось яка відповідь: Досвіди показали, що лиш ті учителі мали в школах повний успіх і здобували провід, у яких наука й ширення освіти базувалися на релігійно-моральних основах. Може воно у нас не одному не подобається, та воно подобається Данцям і себе вповні оправдало. А щодо практичности, то видно, що данський селянин уже знає, якої школи йому треба, як сам заложив собі їх біля 70, а в них щороку вчиться около 6000 учеників і учениць.

Слід іще зазначити, що нині тим школам вдячна ціла Данія за загартування молодого покоління до самостійного життя, за великий поступ у рільництві, за усунення чужих купців, ремісників і промисловців з данської країни.

Тільки завдяки тим школам розвинулися так гарно в Данії читальні, господарські товариства, господарські школи, ціла господарська організація й культура. Завдяки їм не найдеш там неписьменної людини, а зате в кожній хаті найдеш часописи і книжки. І завдяки їм історичні данські пісні гомонять по цілому краю й розносять славу данських подвижників. Школам тим зввдячує Данія чистоту по селах, здоровля у людей, силу тіла й волі, загин давніх поганих звичок і поглиблення любови і праці для вітчини.

Чиж того всього мало? Люде — пише данський письменник Бунс — що виходять з тих шкіл, виглядають так, немов виходили би з иншого світу. Їх спосібности й охота до дальшої науки, їх інтелігенція і розсудність кажуть, що вони здібні до великих діл. Та вже найбільшу заслугу мають ці школи в розвиткові селянських кооператив, які двигнули ціле данське господарство так високо, що звернули на себе не меншу увагу світа, як самі школи, а той, ще недавно занедбаний селянин став сьогодня учителем свойого переможця Німця.

Ось які користи приносять селянські людові університети!

М. Творидло.

жі, паперу і т. п., до ізоляції каблів, до консервації овочів і т. и. і т. и. Останніми послідами дестиляції являються чорні смоложивиці т. зв. штучний „асфальт", уживаний до фабрикації брікетів на топливо, до заготовки папи на крівлю і до ізоляції фундаментів (проти земної вохкости). Яко густі складники ропи одержується озокеріт та земний віск. Очистивши їх, мається церезину (штучний віск) зближений до бджільного воску, а уживаний до виробу свічок та всіляких паст на підлоги, чобіття і т. д. Натуральний асфальт уживаний до мощення вулиці і хідників, до ізолювання фундаментів та охорони заліза від ржавіння, являється сціпінілою нафтяною ропою.

Ми подали лише побіжний перегляд т. зв. побічних нафтяних продуктів, щоби дати змогу зорієнтуватися в тій довжезній низці ріжноманітних продуктів, які або товаришать фракціонованій дестиляції ропи, або дорогою термічних та хемічних засобів витворюються нарочно. Вже цей короткий перегляд показує, яку важну ролю грає нафта у сучасному життю людини, яке величанське значіння нафти для новітньої промисловости, комунікації, ба навіть для воєнної техніки!

З огляду на цю кольосальну та всесторонню придатність нафти скількість щорічного добування її росте в нечуваний спосіб! В році 1919-тім ціла всесвітня продукція нафти давала 73 міліярди літрів, а вже 1924 році підскочила повище 138 міліярдів літрів. Щодо споживання нафти, то Америка консумує її найбільше, бо аж 70% в році 1923, цебто повище 95 міліярдів літрів, инші держави спожитковували нафту в 1923 році ось якими скількостями: Велика Британія 5.400 міліонів літрів, Союз Радянських Республик 4.200 міл. літрів, Канада 2.574 м. л., Франція 1728, Мехіко 1714, Брит. Індії 1696, Аргентина 1500. Якщо ці кількости розділити на населення кожної з тих держав, то на голову кожного мешканця Злучених Держав Північної Америки припаде по 813 літрів річно, на кожного Канадійця 342 л., на кожного Англійця 11 зл., Голяндця 96 л., а на Француза або громадянина Радянської Спілки по 44 л. річно.

Розуміється, не треба цього так дослівно брати, буцімто кожний Американець висвічує річно аж 813 літрів нафти, бо в дійсности при кольосальному поширенні електрики мало хто в Америці світить нафтяну лямпу; але зате для комунікації (авта, літаки і т. п.) і для промислу Америка потребує таку скількість нафти, що на кожну душу припадає річно вісім чубатих гектолітрів! Це доказує, як високо розвинена новітня техніка в Америці! Не диво, що у великих містах Америки кінного воза не побачиш; все гонить на випередки автами... Як же далеко позаду ми! У нас і по найбільших наших містах ходять ще пишно та поважно не тільки скороногі коні, але повільні, дрімливі воли у старосвітських деревляних ярмах!...

(Продовження буде.)

Проти зловживань старости.

Делегація села Глуховець у львівського воєводи.

Дня 15. ц. м. була у львівського воєводи делегація громади Глуховець, повіту Львів, котру представив воєводі посол С. Хруцький. Предметом авдієнції була жалоба громадян Глухівця на поступовання львівського старости Зелінського. Староста Зелінський уже від давна намагався склонити громадську управу Глухівця, під загрозою розвязання, щоби для кількох римо-католицьких родин вибудувати на кошт громади „косцьол". Громада боронилася, як могла, відкидала тричі пропозицію старости, аж поки рішенням воєвідства з дня 7. серпня ц. р. не розвязано громадської ради і не встановлено „накадної". Користаючи із заприсяження новоіменованого заряду громади, котре відбулося дня 24. серпня ц. р. в старостві у Львові, староста не забув і про „косцьол" — і таки в будинку львівського староства, у своїй канцелярії, велів ново-заприсяженим членам громадського заряду перевести ухвалу, що громада Глуховець відступить даром площу під „косцьол" у Глухівці. Депутація громадян Глухівця вказала на безправність такого поступовання старости і жадала уневажнення цієї ухвали.

У відповіди на жалобу громадян і представлення посла Хруцького воєвода відповів, що він, правда, уневажнити „ухвали" не може, бо це належить до повітового виділу (власний круг ділання), але приобіцяв, що за цей вчинок зарядить проти старости дисциплінарне слідство.

Побачимо, що з цього вийде.

До спільного знаменника.

Обєднанські здвиги соціялістичних партій.

III.

Українське Соціялістичне Обєднання „Селянський Союз" ще теж у немовлячому возрасті. Одначе це дуже химерна, змінчива і збиточна дитина, про що зрештою свідчить досить богата, хоч не досить почесна і світла історія цеї соціялістичної партії. Складається з недобитків ес-деччини й безпартійних обивателів, що — ставши послами — час до часу перемальовувалися в менше або більше червоні, а то й жовто-блакитні коліри."

Ще в р. 1919 мабуть єдиний тоді холмський діяч Павло Васильчук навязував зносини з львівськими українськими соц. демократами та започаткував видавання єдиної тоді на північно-західних українських землях української газети „Наше Життя", що довший час мала безпартійний, загально-національний характер. Ставши послом, він згуртував біля себе кількох ес-деців й ес-ерівських недобитків і в рямках тоді ще партійно незріжничкованого і політично мало зорієнтованого Українського Соймового Клюбу створив „соціялістичну фракцію". Якого покрою був той початковий соціялізм, важко сказати. Годиться тільки зазначити, що „соц. фракція" далі піддержувала принагідні звязки з УСДП.

На вступі діяльности Українського Сойм. Клюбу заістнував один дуже важний акт, який навів сутінок на всю діяльність українського парляментарного представництва. Маємо на увазі вступну принціпову заяву Українського Соймового Клюбу, яка мала бути правно-державною заявою, а під впливом теперішніх глашатаїв „селянсько-робітничого фронту" стала — чорт знає чим. Поза загальними фразами проголошено співпрацю з польським народом, завершуючи те все голосуванням за довірям для уряду ген. Сікорського. Отже на вступі

вом суггестії півурядової польської преси прийде до переконання, що вона є якимсь первісним мраковиннням, чудотворний Бартель вимовить велике слово: „нехай буде світло!“ А тим світлом має бути устійнена за інспірацією „санаційного“ уряду „magna charta libertatum“ ген. Бабянського, зібрана в 9-ти точках. Поруч відірваних, чисто плятонічних благ, як нпр. перепосіння „кресової“ адміністрації і судівництва почуттям справедливости (якої справедливости?!), в основу „вирішення“ національної проблеми має лягти евентуальне і то в більшости паперове привернення знищеного шкільництва, субвенціонування приватних шкіл, піддержка наукових і освітних товариств, введення української мови до одної учит. семинарії, допущення української мови до богослужень в правосл. церкві і припинення кольонізації. Хіба це не „вирішення“ національної проблеми?

Щож на те все говорити? Важко не писати сатири. Так далеко посуненої наївности, такого очайдушного самодурства, такої перфідії нам не доводилось зустрічати навіть у найкрайніших польських реакціонерів. Вони краще знають вартість тієї „темної“ маси, рівень її свідомости, напрям і мету її змагань і тому вони в своїй безрадности і тупій впертости намагаються витягнути „шприхи“ з коліс історії.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Останній вислів поступу.

Від чого зачати?

Вага селянських людових університетів.

Нераз почуєш у нас з уст тих, що мають „посаду“ і від тих, що шукають її, нарікання, що — мовляв — хочемо взятися до народньої праці, та не знаємо, від чого зачати. Бо наш селянин, кажуть вони, неприступний, недовірчивий, тяжкий, до того ще й здеморалізований, так, що слова поради відбиваються від нього, як горох від стіни.

Питання, „від чого зачати“, не думаю тут розвязувати, бо відповідь залежна від пребогатьох обставин, а головно від психіки, духової сили й умових засобів самого того, що питає чи шукає місця. Одначе хочу відповісти прикладом, який подав нам своїми змаганнями до відродження данський нарід, за яким пішли Фінляндці, а який може й нам бути дороговказом у нашому тяжкому положенні. Може цей приклад наведе декого подумати також про учеників для школи в Милованні;

В 1864 році розгорілася між Німцями й Данцями війна за Шлєзвік. Данці були певні, що виграють, бо їм здавалося, що ізза самої справедливости їх справу підтримає Англія і Франція, що сам Бог того хоче. Та надії завели і Данці програли. Знесилена Данія попала в господарську руїну, а тисячі інтелігенції найшлися без хліба. Надія на поміч чужих також завела, бо не зворушили їх ні плачі, ні скарги.

Аж тоді заговорило богато передових Данців, що джерело рятунку з руїни може бути лиш у відродженні цілого народу. А нарід данський — це селянські маси. Та вони темні, тяжко з ними щонебудь зробити...

І ось з пляном двигнення селянських мас стає Ґрундтвіґ. Стає не вперше. Він уже перед війною взивав данську інтелігенцію, щоби взялася до ширення вищої освіти в селянських масах, бо до неї мають вони також право, бо в цьому відродження, добро цілого данського народу. Він переконував уже довгі роки перед війною, що всі школи, які були тоді в Данії: фахові, середні чи високі, не причиняються до двигнення освіти народніх мас, бо вони доступні лиш для одиниць, а сільські школи далеко не вистарчають, бо не дають того, що масам потрібно, а саме вищо освіти.

Ґрундтвіґ дивився розумно на справу. Знав, що селянин темний, консервативний, недовірчивий на новости. Знав і те, що хоча данський селянин релігійний, та ця його релігія — це бездушна формалістика. Одначе її не треба селянинові відбирати, бо й так її не відбереш, а врештою це також засіб народньої культури, тільки занедбаний. Тому треба її оживити, зробити зрозумілою і при її помочі здобувати собі довіря у тих недовірчивих, темних селян, добуватися до їх серця. Він знав, що кожний селянин хоче стати ліпшим, вищим, благороднішим, тож, тронувши його серце, треба розбуджувати в ньому охоту до життя і праці. Треба такої науки, яка буде тішити і зворушувати здорову душу релігійного селянина, яка буде вчити, що треба працювати й любитися, бо того сам Бог хоче.

Ґрундтвіґ був переконаний, що сам нарід схопиться до науки, як відчує, що вона йому смакує, що вчителі йому прихильні. Він зібрав свою систему організації освіти в книжці „Думки про оснування школи для дорослих селян“. У ній домагався між иншим, щоб учител

В. Темницький.

Всесвітня продукція нафти.

Нафту знали вже в старинних віках, одначе мало користувалися нею; в середновіччі не грала нафта ніякої ролі; навіть у новітніх часах мало нею інтересувалися. Щойно в другій половині девятнацятого століття нафта стає загальним середником освітлення. По наших селах живе ще богато людей, котрі добре пригадують собі, якто осінніми та зимовими вечорами освітлювалося селянські світлиці „скибками“, цебто тоненькими, сухіськими, осиковими патичками. За літа заготовлювалося їх, висушувалося на сонці і переховувалося на печі. В осінні та зимові довгі вечорі немічний дідусь, старенька бабуся, або де у кого дітвак-підліток клав вязанку таких скибок на припічку, брав одну по другій, запалював і держачи в руках, освітлював хатчину мрячним червонавим світлом. При такім світлі господар різав січку тощо, господиня з підрослими доньками пряли кужіль, шили, вишивали, або поралися коло якоїсь хатньої роботи. Тільки у панських домах світилися лоєві свічі, по церквах воскові, а Жиди під сабаш запалювали стеаринові або парафінові свічки.

Розуміється, що серед таких обставин нікому не приходило в голову освітлювати вулиці хоч би і найбільших та найкультурніших міст, тим паче наших нужденних містин.

Найбільше европейське місто Льондон уводить щойно 1814 року правильне освітлювання найаристократичнішої частини міста газом; менше панські вулиці потопають й надалі в кромішній темноті. У північній Швеції містечко Гернисанд вводить у році 1877 освітлення вулиць електрикою. Одначе як Льондон з газовим світлом, так і Гернисанд з електричним займають майже виимкове, відокремлене місце в цілій величезній сімі европейських міст. Те, що у згаданих містах ясно навіть серед нічної пітьми на вулицях, заохочує лише дуже мало міст вводити у себе такі небувальщини (Париж, Відень, Петербург), инші міста вдоволяються тим, що нічних сторожів вивіновують у свічкові ліхтарки, а кому треба, то з своєю ліхтаркою в руках пускається у нічну мандрівку по вулицях міста...

Як 1859 р. винайдено спосіб дестиляції нафти, отсей образ боротьби проти нічної пітьми змінився скоро й основно! Міські камениці замерехкотіли світлом нафтових лямп через тисячі своїх вікон, на вулицях появилися стовпи з нафтовими ліхтарнями, навіть у курних селянських хатах заблимали нафтові каганці, або т. зв. „смаркачки“.

Рік 1859 це рік загальної побіди штучного світла над пітьмою ночі, а заразом початок тріюмфального походу нафти по цілій земській кулі!

Так звана фракціонована дестиляція нафтяної ропи, що добуває з тої невидної смердячої земляної олії цілу низку дуже цінних і пожиточних продуктів, заміняє джерела нафти у джерела нечуваних богацтв, а нафту видвигає на становище рішаючого чинника у світовій господарці та всесвітній політиці!

Одначе не тій обставині, що нафта дає добре і дешеве світло, завдячує вона своє всесвітнє великанське значіння. Тут вона має могутніх конкурентів. Світляний газ, а передівсім електрика витискають нафту як джерело світла дуже успішно не тільки з міст, але вже навіть із сіл; за те нафта як джерело моторичної сили завойовує щораз то нові ділянки механіки. На другому щаблі її загально господарського значіння стоїть нафтяна ропа як сировина для фабрикації ріжнородніх смаровил, без яких праця усяких машин від найпримітивнішої до найбільше складної, далі рух залізниць, а навіть звичайних брик та простих возів не дасться подумати!

Джерелом моторичної сили являється нафта головно у двоякім своїм виді: яко бензина і яко очищена ропа. Ані в автомобілевім руху ані при аґрікультурних тракторах, ані у повітроплавбі їх не можна нічим заступити! До того додаймо на випадок війни підводні човна, танки, тощо, а стане ясно, для чого кожна сучасна держава так побивається за джерелами нафти.

В останніх часах випирає нафта камяне вугілля, в першу чергу з пароплавів, а то з тої простої причини, що потребує далеко меншого місця на переховок запасів, ніж вугілля, по друге далеко менше праці і часу потрібно, щоби резервуари наповнити нафтою ніж нагрузити вугіллям, вкінці тягар нафти є богато менший. Ті самі причини рішають питання огрівання залізнодорожних льокомотив у користь нафти, особливо на просторах значно віддалених від копалень камяного вугілля.

Щодо смаровил, випродукованих з нафтяної ропи, то їх придатність, ба незаступність, полягає в тім, що діляться на кілька родів як щодо питомої своєї масткости, так і щодо висоти температури, при якій запалюються. Наприклад до смарування осей залізничих вагонів уживають двох ґатунків нафтяної олії: зимової, що запалюється при 145° і літної, що горить щойно при 160°. Окремо виробляються т. зв. леґи олії; перші запалюються при 190°, другі видержують горяч 250 степенів, т. зв. паровоцилїндрова олія горить щойно при 320°! Ми згадали щойно найважніші і найбільше поширені нафтяні продукти; побіч них тягнеться цілий ланцюх у практичному житті дуже придатних побічних продуктів. І так з дестиляції сирої бензини одержується: газолїну (освітлення), золїну (виріб аероґенного газу), світляну бензину І (хемічне чищення, автомобілі, літаки, підземні лямпки), тяжку бензину II і III (відтовщування, набірні авта, стійкі мотори), лїґроїну та лякерничу бензину, які при заготовці лякерів, покостів та олійних фарб заступають терпентину. При дестиляції нафтової ропи виробляється парафіна, якої уживається на виріб свічок і запалків, до апретури тканин, до імпреґнування шкури при